

ПРОИЗХОДЪТ НА РОДА НА АЛКМЕОНИДИТЕ ПО ИЗВОРОВИ ДАННИ

Надя Тошмакова

Повечето гръцки аристократически родове за укрепване на властования си авторитет създават родословни схеми, които свързват произхода на техния род с някоя митологическа фигура от старогръцкия пантеон. Често това е начин и да се обяснят грешки, недостатъци или поведение.

За да налезем в същостта на настоящото изследване, ще обърнем поглед към генеалогията на един от най-мощните атински родове през класическата епоха. В труда си „Митическа библиотека” Аполодор посочва за прародител на Алкмеонидите, Алкмеон, който води рода си от Прометей, син на Япет, произхождащ от Уран и Гея. Тя от своя страна е дъщеря на Океан и Тетида. От своя страна Прометей също има син – Девкалион. Според Пароския мрамор преди потопа той бил цар на Ликорея, намираща се в подножието на Парнас. Девкалион заедно с жена си Пира построил голям ковчег, с който се спасили заедно по време на деветнадесетия потоп на Зевс. На десетият ден той стигнал до планината Парнас и пренесъл жертва на Гръмоносеца. Тогава се появил Хермес, който съобщил, че Зевс е готов да изпълни всяко негово желание. Девкалион си пожелал да възстанови човешкия род. Тогава се явил Зевс и му казал, той и жена му да хвърлят костите (камъни) на прамайката зад гърбовете си – от камъните на Девкалион се появили мъжете, а от тези на Пира – жените. Според друго предание съветът бил даден от Темида. Двамата имали три деца. Елин, който се смята, че е син на Зевс. Вторият бил Амфиктион, женен за Кранай, дъщеря на царя на Атика, по-късно той посвещава града на богинята Атина и дава името ѝ на селището (Apol. 1, 1, 3; 1, 2, 2–3). Според хрониката на св. Йероним управлението му като базилевс може да се датира в интервала 1497–1488 г. пр.н.е.

Третото дете било Протогенея. Според традицията те поставили началото на гръцките племена. От Елин и нимфата Оресида се ражда

Еол, който царувал в Тесалия и оттам идва името на еолийците. Еол взел за жена Енарет. Тя отгледала племенницата си Тиро, която се омъжва за Кретей, цар на Йолк. Тиро се влюбва в речният бог Енипей, но той я отхвърлил. Затова Посейдон харесал младата жена и приел образа на Енипей. От господаря на дълбините се родили близнаците Пелий и Нелей. След раждането им Тиро ги захвърля, но децата са открити и отгледани от овчари. След години те откриват майка си и Кретей. След смъртта на владетеля Пелий убива по-големия си брат Езон и се възцарява в Йолк. За да предотврати претенции към престола от страна на Язон сина на Езон, Пелий го праща да издирва златното руно. Заточва и брат си Нелей в Месения при своя родственик Афарей.

„Афарей не само основал града Арене в Месения, но също така приел у дома си Нелей, сина на Кретей, син на Еол, с прозвище Посейдонов, тъй като бил негов племенник, изгонен от Пелий, сина на Йолк, и му дал част от земята при морето, в която наред с останалите градове бил и Пилос, където Нелей се заселил и създал царство.”

Според Павзаний владетелят дава на племенника си земя до морето, където Нелей се заселил в град Пилос и създал царството си, но според същият автор има и версия, в който той сам основава града. Нелей се жени за Хлорида. От нея той има тринадесет деца, от които оцелели само дъщерята Перо и Нестор (Paus., IV, 2, 5). Смъртта на останалите деца и самият него се свързва с Херакъл по времето, когато той разрушава Пилос.

Нестор се жени за Анаксибия, от който брак се ражда и синът им Тразимет (Apol., III, 5, 6). След завръщането си от Троя той управлява още десет години като възстановява и града. Според традицията Нестор е погребан в центъра на Пилос.

За Тразимет единствено е известно, че е баща на Силас, който от своя страна е родител на Алкмеон – от който идва името на рода – Алкмеониди. Според Тукидид Алкмеон бяга в Атина, когато Херакъл се връща в Пелопонес около 1103 г. пр.Хр. – 80 г. след събитията в Троя ако я датираме 1193–1183 г. пр.Хр. От полуострова са изгонени: Алкмеон, син на Силас, Пизистрат, син на Пизистрат, заедно с тях се местят и децата на Пеон, син на Антилох; Мелант, син на Андропомп, а също така и Тисамен, който се мести в Ахея. Два рода, тези на Алкмеонидите

и Пеонидите се преселват в Атина (Paus., II, 18, 8–9). За Пизистратидите не е известно, къде се местят. Мелант даже получава царска власт в Атина като измества от престола Тимет, последния потомък на Тезей. Преселникът е и баща на знаменития базилевс Кодр, който с цената на живота си спасява Атина от нашествието на пелопонеските дорийци. От него именно тръгва и другият мощен атински род – родът на Кодридите.

Съдейки по антропонимичните данни, които ни дава в своята хронографията на св. Йероним, може да се изрази съмнение за родствена връзка с рода на Алкмеонидите на шестият и тринадесетият архонт – Мегакъл и Алкмеон, но единственото което се знае за тях е, че първият управлява тридесет години в периода 922–893 г. пр.н.е. Архонтството на Алкмеон се датира в 755–754 г. пр.н.е. и управлява 2 години. Общото между двамата, че и двамата са доживотни архонти. Сигурни данни за родство с рода обаче липсват и поради тази причина не можем със сигурност да ги причислим към Алкмеонидите.

По отношение на произхода на Алкмеонидите трябва да се посочи родството им с Пизистратидите, което може да послужи като допълнителна мотивация за борбата на тези два рода за власт в Атина през VI век пр.н.е.

Като обобщение може да се каже, че Алкмеонидите водят произхода си от Пилос. Родът или поне негови представители са принудени да бягат в Атика под заплахата на дорийското преселение през XI век.

Тази митична генеалогия на Алкмеонидите се противопоставя на засвидетелствания в други извори автохтонен произход на рода. Сами по себе си обаче Алкмеонидите не смятат себе си за преселници или бегълци – напротив сами считали себе си за автохтонен род. Херодот свидетелства „Алкмеонидите били в Атина от древни времена знаменити” (Her., IV, 125). Първото сигурно историческо датирано събитие с тяхно участие е свързано с ликвидирането на Килоновия бунт около 630 г. пр.н.е.

Обр.1

БИБЛИОГРАФИЯ

Павзаний. 2. 2005: Павзаний. Описание на Елада, книги VI–X. София, Институт по тракология, 2005.

Омир. Илиада. Велико Търново, 1984.

Jerome. 2005: Jerome. Chronicle, 2005.

Борухович, 1993: В. Г. Борухович. Аполлодор. Мифологическая библиотека. М., 1993.

Владимировска, 1999: О. Ю. Владимировска. Афинска аристократия в архаическата и раннекласическата епоха. СПб., 1999.

Гилсън, 2005: М. Гилсън. Р. Палаци. Енциклопедичен речник на античната митология в класическата древност. София, 2005.

Ленская, 2003: В. С. Ленская. Афинският род Кодридов. – ВДИ, 3, 2003, 123–131.

Donalson, 1996: M. D. Donalson. A translation of Jerome's chronicon with historical commentary, Melon University Press, 1996.

Smith, 1867: C. Smith. Dictionary of Greek and Roman Biography and Mythology, 1867.